PRŮVODCE · 2026

HACCP manager

HACCP jednoduše

Základy bezpečnosti potravin pro každého, kdo pracuje s jídlem. Proč na tom záleží a co dělat každý den.

Bezplatný průvodce

pro jídelny, restaurace, bistra, cukrárny a kavárny

haccpmanager.eu

PROČ NA TOM ZÁLEŽÍ

Jedno špatné jídlo může znamenat hodně

Otrava jídlem není jen „zkažený žaludek“. Pro hosta může znamenat hospitalizaci, pro provozovnu pokutu, uzavření a ztrátu dobrého jména.
A počet případů v Evropě roste.

6 558
hromadných otrav jídlem v EU
v roce 2024, o 14,5 % více než rok předtím

62 481
lidí při nich onemocnělo
téměř o 20 % více než v roce 2023

3 336
lidí skončilo v nemocnici
o 15 % více než v roce 2023

23 mil.
onemocnění z jídla ročně v Evropě
odhad Světové zdravotnické organizace (WHO), který zahrnuje i nenahlášené případy

Zdroj: EFSA a ECDC, The European Union One Health 2024 Zoonoses Report (prosinec 2025); WHO Europe. Oficiální čísla zahrnují pouze nahlášené případy, skutečnost je výrazně vyšší.

Kdo jsou nejčastější viníci

- **Kampylobaktery**: nejčastější onemocnění, typicky z nedostatečně tepelně upravené drůbeže.
- **Salmonely**: největším rizikem jsou vejce a výrobky z vajec.
- **Listerie**: vzácnější, ale nejnebezpečnější. Dokážou se množit i v lednici.

Listerie: tichý nepřítel

Přibližně **7 z 10** lidí nakažených při hromadných otravách listeriemi skončí v nemocnici. Ohroženy jsou hlavně těhotné ženy, senioři a lidé s oslabenou imunitou.

Dobrá zpráva

Většině otrav se dá předejít jednoduchými, opakovanými kroky: správnou teplotou, čistotou, oddělováním syrového od hotového a poctivými záznamy. Přesně o tom je HACCP.

ZÁKLADY

Co je HACCP a koho se týká

HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points) znamená *analýza nebezpečí a kritické kontrolní body*. Je to systém, který pomáhá včas odhalit, kde může jídlo „onemocnět“, a ohlídat právě tato místa.

Odkud pochází

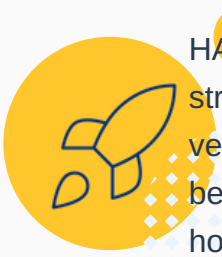

HACCP vzniklo v 60. letech při vývoji stravy pro astronauty NASA. Jídlo ve vesmíru muselo být stoprocentně bezpečné, a tak se místo kontroly hotového výrobku začal kontrolovat celý proces. Tento princip dnes platí v každé kuchyni.

Koho se týká

Každého, kdo vyrábí, připravuje, skladuje nebo prodává potraviny: restaurace, kavárny, bistra, cukrárny, pekárny, catering, školní jídelny i stánky s občerstvením. Velikost provozovny nerozhoduje. Rozsah systému se jí jen přizpůsobí.

Na co si HACCP dává pozor: tři (plus jeden) druhy nebezpečí

Biologická

bakterie, viry, plísně, parazité

Chemická

čisticí prostředky, zbytky postřiků, přepálený olej

Fyzikální

sklo, kosti, kovy, vlasy, kousky obalů

Alergeny

14 hlavních alergenů, např. lepek, ořechy, mléko

Co říká zákon

- **Nařízení (ES) č. 852/2004** o hygieně potravin ukládá každému provozovateli zavést postupy založené na zásadách HACCP. Od roku 2021 vyžaduje i *kulturu bezpečnosti potravin*, tedy aby bezpečnost brali vážně všichni, od majitele po brigádníka.
- **Nařízení (ES) č. 178/2002**: za bezpečnost potravin odpovídá provozovatel. Patří sem i povinnost sledovatelnosti: vědět, od koho zboží přišlo.
- **Nařízení (EU) č. 1169/2011**: povinnost informovat hosty o alergenech, i u nebalených pokrmů.
- **Zákon č. 110/1997 Sb.**, o potravinách, **zákon č. 258/2000 Sb.**, o ochraně veřejného zdraví, **vyhláška č. 137/2004 Sb.**, o hygienických požadavcích na stravovací služby, a **vyhláška č. 121/2023 Sb.**, o požadavcích na pokrmy.

Dodržování kontrolují krajské hygienické stanice (KHS), Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI) a Státní veterinární správa (SVS).

JAK TO FUNGUJE

7 principů HACCP lidskou řečí

Principy znějí odborně, ale ve skutečnosti popisují zdravý rozum dobré kuchyně, jen zapsaný a důsledně dodržovaný.

1 Najděte rizika

Projděte cestu jídla od příjmu až po talíř a u každého kroku se zeptejte: co se tu může pokazit?

Například: syrová drůbež může obsahovat salmonely nebo kampylobaktery

2 Určete kritické body

Určete místa, kde se nebezpečí dá odstranit nebo zastavit

Například: tepelná úprava masa

3 Stanovte limity

Určete měřitelný limit, který odděluje „bezpečné“ od „nebezpečného“

Například: maso musí mít v jádru alespoň +70 °C

4 Měřte a sledujte

Určete, kdo, kdy a jak kontroluje, zda se limity dodržují

Například: kuchař měří teplotu vpichovým teploměrem

5 Mějte jasno, co dělat, když něco nesedí

Domluvte si postup předem, ve stresu se pak nerozhodujete naslepo

Například: když maso nemá +70 °C, dovaří se a zapíše se to

6 Ověřujte, že systém funguje

Kontrolujte, zda postupy opravdu fungují: zda jsou teploměry přesné, záznamy úplné a lidé vědí, co dělají

Například: jednou za čas porovnejte teploměr s ověřeným měřidlem

7 Vše zapisujte

Co není zapsané, jako by se nestalo. Záznamy jsou vaším důkazem při kontrole

Například: denní záznam teplot s podpisem zaměstnance v aplikaci HACCP manager

Základem HACCP je správná hygienická praxe. HACCP stojí na základních pravidlech hygieny: čistota, osobní hygiena, ochrana proti škůdcům, školení personálu a správné skladování. Bez nich nefunguje ani nejlepší plán. Věnují se jim následující strany.

KAŽDODENNÍ PRAXE

Od příjmu zboží až po talíř

Většina chyb nevzniká při vaření, ale před ním a po něm: při přebírání, skladování a manipulaci.

PŘÍJEM ZBOŽÍ

Co potřebuji vědět?

- **KDO**, **CO**, **KDY** a za jakých **PODMÍNEK** dodal

Co potřebuji zkontrolovat a udělat?

- čistotu a teplotu v dodávkovém voze
- obal, vzhled, teplotu a datum spotřeby
- uschovat doklad a číslo šarže (LOT)
- nevyhovující zboží vrátit nebo oddělit
- chlazené a mražené zboží uskladnit co nejdříve
- vše zapsat

SKLADOVÁNÍ

Co potřebuji vědět?

- **MAXIMÁLNÍ TEPLOTY** skladování potravin

Co potřebuji zkontrolovat a udělat?

- nic nepatří na podlahu
- platí pravidlo FIFO: první dovnitř, první ven
- připravené a otevřené potraviny označit názvem a datem
- teplotu zařízení nastavit podle potravin, které jsou v nich uložené
- teploty denně zapsat

- **−18 °C a méně** / mražené potraviny
- **0 až +4 °C** / chlazené pokrmy
- **max. +4 °C** / drůbež, masné polotovary
- **max. +7 °C** / ostatní maso
- **0 až +2 °C** / čerstvé ryby
- **max. +2 °C** / mleté maso
- **dle údajů na obalu** / mléčné výrobky
- **dle údajů na obalu** / suchý sklad

Tři druhy trvanlivosti

Spotřebujte do

datum použitelnosti na etiketě: „SPOTŘEBUJTE DO“

po tomto datu se potravina **nesmí** použít, jde o bezpečnost

Minimální trvanlivost

datum minimální trvanlivosti na etiketě: „MINIMÁLNÍ TRVANLIVOST DO“

po tomto datu ji lze použít, jen pokud je **bezpečná**, za což odpovídáte vy

Sekundární datum

trvanlivost výrobku po otevření nebo zpracování

sekundární datum stanoví výrobce nebo provozovatel. Sekundární datum **nesmí** překročit původní datum na obalu

Při pochybnostech platí pravidlo: potravinu nepoužít

KAŽDODENNÍ PRAXE

Teploty, které je třeba znát

Bakterie se nejrychleji množí v „nebezpečné zóně“, zhruba mezi **+5 a +60 °C**. Cíl je jednoduchý: studené držet studené, teplé držet teplé a nebezpečnou zónou projít co nejrychleji.

−18 °C a méně mražení	0 až +4 °C chlazení	+5 °C až +60 °C · nebezpečná zóna	+60 °C a více teplé pokrmy

Příprava a výdej

Při vaření a výdeji rozhoduje teplota a čas: jídlo musí být dostatečně tepelně upravené a rychle vydané nebo zchlazené.

max. +4 °C / rozmrazování
- v lednici nebo pod tekoucí vodou

min. +70 °C / tepelná úprava masa
- teplota v jádru

min. +60 °C / výdej pokrmů
- po celou lhůtu výdeje

max. 180 °C / fritovací olej
- hranolky pod 175 °C

do 2 h na +10 °C / zchlazování
- pak do +4 °C, ideálně šokerem

−18 °C a méně / zmrazování
- v jádru, ideálně šokerem

Kontrola olejů

Přepálený olej je chemické nebezpečí, nejen horší chuť. S každým dalším smažením v něm přibývají škodlivé látky.

Měřte teplotu
při smažení nejvýše 180 °C, pokud výrobce neurčí jinak

Kontrolujte kvalitu
testerem polárních látek (nejvýše 25 %), proužkem nebo vizuálně: barva, pěna, zápach

Filtrujte a čistěte
na konci dne olej přefiltrujte a fritézu důkladně vyčistěte

Vše zapisujte
každou kontrolu i výměnu oleje si zaznamenejte, například v aplikaci HACCP manager

Olej nikdy nevylévejte do odpadu ani do kanalizace.
Předejte ho firmě ke sběru, ukládá to zákon o odpadech.

ČISTOTA A LIDÉ

Sanitace bez chyb

Bakterie pouhým okem neuvidíte. Proto sanitace potřebuje plán, správné prostředky a pravidelnost.

Mějte plán
co, jak, čím, kdo dělá, a vše zaznamenejte, například v aplikaci HACCP manager

Nejdřív umýt
čištění odstraní nečistoty, následná dezinfekce zničí mikroorganismy

Dodržujte dávkování
jen profesionální prostředky, správná koncentrace a doba působení

Nemíchejte prostředky
smícháním může vzniknout jedovatý plyn. Dodržujte pokyny v bezpečnostních listech

Čistý provoz začíná u lidí

Nejlepší vybavení kuchyně nic neznamená, když si lidé nemyjí ruce.
Lidé jsou nejčastějším zdrojem kontaminace, a proto i nejsilnější ochranou.

Osobní hygiena

- umýt si ruce před prací, po přestávce, toaletě, práci se surovinami a odpadem
- čistý pracovní oděv a pokrývka hlavy, která zakryje vlasy
- žádné prsteny, hodinky ani náramky; krátké, čisté nehty
- při průjmu, zvracení, horečce či hnisavé ráně se s potravinami nepracuje

Školení a způsobilost

- každý, kdo pracuje s potravinami, musí být **zdravotně způsobilý** a **znát zásady hygieny**
- nového kolegu proškolte před první směnou a celý tým pravidelně přeškolujte
- proškolený tým dělá méně chyb a kontroly zvládá s klidem
- školení si naplánujte předem a každé zapište, při kontrole je to váš důkaz

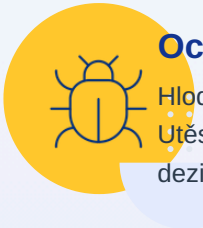

Ochrana proti škůdcům

Hlodavci a hmyz přenášejí nemoci.
Utěsněné otvory, sítě v oknech, uzavřený odpad a pravidelná deratizace a dezinsekce s dokladem od odborné firmy patří k základu.

Pravidla fungují, jen když se s nimi tým opravdu sžije.
Proto evropská legislativa od roku 2021 vyžaduje i *kulturu bezpečnosti potravin*. Co to znamená v praxi, najdete na další straně.

KULTURA BEZPEČNOSTI POTRAVIN

Bezpečnost jídla jako společná hodnota týmu

HACCP určuje, co je třeba dělat. Kultura rozhoduje o tom, zda se to opravdu dělá, i ve největším spěchu a i tehdy, když se nikdo nedívá.

Co říká zákon

Nařízení (EU) 2021/382 doplnilo do nařízení (ES) č. 852/2004 novou kapitolu o kultuře bezpečnosti potravin. Platí přímo ve všech zemích EU včetně České republiky. Každý provozovatel ji musí **zavést**, **udržovat** a **umět prokázat**. Rozsah se přizpůsobuje povaze a velikosti provozovny: od malé kavárny se neočekává totéž co od velké výrobny.

Pět pilířů podle Evropské komise

1. **Závazek**
   Bezpečnost jídla je pro celý tým priorita, ne papírování pro kontrolu.
2. **Vedení**
   Majitel a vedoucí jdou příkladem: když si šéf ve spěchu neumyje ruce, neudělá to nikdo. Vedení určí, kdo za co odpovídá, a dohlíží na kontroly.
3. **Informovanost**
   Každý ví, jaká rizika souvisejí s jeho prací (alergeny, teploty, křížová kontaminace) a proč se pravidla dodržují.
4. **Komunikace**
   Lidé se nebojí ozvat, když něco nesedí, a nikdo je za to netrestá. Informace se předávají i mezi směnami.
5. **Dostatečné zdroje**
   Funkční lednice a teploměry, dost čisticích prostředků, lidí a času, aby se nedělaly zkratky.

Mluvte se zaměstnanci
ptejte se, co jim vadí a co nefunguje

Sledujte, jak věci fungují
podívejte se, jak se pracuje ve spěchu

Kontrolujte úplnost záznamů
žádné mezery, žádné vypisování zpětně či dopředu

Řešte opakované chyby
stejná chyba vícekrát je chyba v systému

ZÁZNAMY A KONTROLA

Co není zapsané, jako by se nestalo

Kontrolor nevidí, co jste dělali včera. Vidí jen to, co máte zapsané.
Záznamy nejsou byrokracie navíc, jsou **důkazem vaší poctivé práce**.

Co se běžně zaznamenává

- teploty lednic, mrazáků a skladů
- příjem zboží a seznam dodavatelů
- teploty při tepelné úpravě a výdeji
- kontrola a výměna fritovacího oleje
- zchlazování a zmrazování pokrmů
- sanitace, deratizace a dezinsekce
- nápravná opatření, když něco nevyhovělo
- školení zaměstnanců
- ověřování teploměrů a měřidel

Při kontrole budou chtít vidět

- HACCP dokumentaci či příručku správné praxe upravenou pro vaši provozovnu
- sanitační a úklidový plán
- vyplněné záznamy za poslední období
- doklady o původu zboží
- informace o alergenech v pokrmech
- doklady o deratizaci a dezinsekci od odborné firmy
- zdravotní způsobilost a znalosti hygieny zaměstnanců
- čistotu a pořádek přímo v provozovně

Nejčastější chyby, které kontroloři nacházejí

- záznamy chybí, mají mezery, jsou vypsané zpětně nebo dopředu
- potraviny po datu použitelnosti
- neoznačené otevřené nebo připravené potraviny
- syrové a hotové jídlo uskladněné spolu
- překročená teplota bez zápisu nápravy
- dokumentace neodpovídá realitě provozu
- chybějící doklady o školení či způsobilosti
- znečištěná zařízení
- stopy po škůdcích

Tip: méně papíru, více jistoty

Papíry se ztrácejí, mokrou stránku nikdo nepřečte a zápis „zpětně“ vždy působí podezřele. Digitální záznamy s časem zápisu, jménem a podpisem zaměstnance jsou přehledné, nedají se dodatečně upravit beze stopy a při kontrole je ukážete na pár kliknutí.

RYCHLÝ TEST

Jste připraveni na kontrolu?

Projděte si seznam. Co nemůžete zaškrtnout, je dobrý začátek ke zlepšení.

- [ ] Máme HACCP dokumentaci, která odpovídá naší provozovně.
- [ ] Každý v týmu ví, jaké jsou limity a co dělat při jejich překročení.
- [ ] Otevřené a připravené potraviny mají štítek s datem.
- [ ] Umíme hostovi říct, jaké alergeny pokrm obsahuje.
- [ ] Teploměry pravidelně ověřujeme.
- [ ] Máme doklad o deratizaci a dezinsekci.
- [ ] Teploty zařízení zapisujeme každý den.
- [ ] Při příjmu zboží kontrolujeme teplotu, obal a data spotřeby.
- [ ] Syrové a hotové potraviny skladujeme odděleně.
- [ ] Sanitace probíhá podle plánu a je zapsaná.
- [ ] Zaměstnanci jsou zdravotně způsobilí a proškolení v hygieně.
- [ ] Záznamy umíme kontrolorovi hned ukázat.

Nezaškrtli jste všechno? Nevadí, většinu za vás pohlídá aplikace.

HACCP manager: klidná jistota, že je vše v pořádku

HACCP manager

Všechny HACCP záznamy v mobilu: teploty, příjem zboží, sanitace i s podpisy zaměstnanců.
Aplikace připomene, co je třeba udělat: ověření teploměrů a vah, deratizaci či školení.
Při překročení limitu vás aplikace upozorní a navrhne nápravná opatření.
Každý měsíc vám pošle hotový PDF report.
Když přijde kontrola, všechny záznamy máte okamžitě po ruce.

Vyzkoušejte 30 dní zdarma, bez platební karty.

haccpmanager.eu

Zdroje: EFSA a ECDC: The European Union One Health 2024 Zoonoses Report, EFSA Journal, prosinec 2025 · WHO Regional Office for Europe: odhady zátěže onemocněními z potravin · nařízení (ES) č. 178/2002, 852/2004 a 853/2004 · nařízení (EU) č. 1169/2011, 2017/2158 a 2021/382 · oznámení Komise 2022/C 355/01 · zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích · zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví · zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech · vyhláška č. 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby · vyhláška č. 121/2023 Sb., o požadavcích na pokrmy.

Tento průvodce má informativní charakter a nenahrazuje HACCP dokumentaci konkrétní provozovny ani pokyny příslušného orgánu úřední kontroly.
© 2026 HACCP Manager, FOODSTORY s.r.o.